

Hónapsoroló (január)

Manapság úgy emlékezünk vissza 1987 januárjára, mint amikor utoljára látogatott el hozzánk Tél tábornok, az ideiglenesen hazánkban állomásozó szibériai hidegek élén. Jó pár ideiglenesen hazánkban állomásozó szibériai legény is részt vett a mentésben a Vörös Hadsereg sorkatonájaként, hiszen menteni kellett, ami menthető. Manapság már nincsenek ilyen hidegek, az időjárást Tél tábornok egészen alacsony rangú beosztottjai intézik, legfeljebb őrmesterek, törzsőrmesterek, de nincs már messze az idő, amikor egyszerűen kiadják ezt az az egész tél-ügyet a hadtápnak. Ha a Polaris 180 négyzetméteres észlelőteraszára és a hólapátra gondolok, nem hiányzik az *igazi*, havas tél, de a dolgok rendje mégis csak az, hogy ha már tél van, legyen rendes tél.

Akár kemény a tél, akár enyhe, lucskos, csatakos, az észlelés közbeni didergésre még manapság is bizton számíthatunk. Hát még ha a hidegfront tiszta levegője heves széllel érkezik! Így volt ez az 1976-os Quadrantidák idején is.

A budapesti észlelőket, különösen a fiatalokat, akkoriban Keszthelyi Sándor próbálta meg összefogni. Fiatal urániás szakkörösök, bemutatók alkották ezt a maroknyi csapatot. Január 2-án este a 72-es busszal mentünk ki Törökbálintra, a falu határából figyeltük a lenyugvó Merkúrt, a leheletnyi, 25 órás holdsarlót, majd a meteorokat. Holl András, Keszthelyi Sándor és jómagam vártuk a Quadrantidák feltűnését. Másfél óra alatt egyetlen rajmeteor mutatkozott, ami nem is csoda, hiszen nem csak a radiáns volt alacsonyan, de a raj maximuma is messze volt még, a következő éjszakára vártuk. A Quadrantidák maximuma ugyanis rendkívül éles, hiába megyünk ki az előtte vagy az utána következő éjszakán, csak egy-két hullóra számíthatunk óránként. Az se mindegy, hogy az éjszaka első, vagy a második felére esik a csúcs. Éjfél előtt – különösen kora este

– még alacsonyan áll a radiáns, a hajnali órák a legkedvezőbbek, amikor a zenit felől záporozhatnak a meteorok.

A szél már január 2-án is nagyon kellemetlenül fúj, a következő éjszaka még rosszabb lett a helyzet. Az érkező vihar Nyugat-Európában néhol 140–180 km-es szellőkészekkel tombolt, mintegy ötvenen estek áldozatul. Hazánkba érve már megszelídült, de így is rendkívül kellemetlen volt a szabadban, pedig nem is volt túlságosan hideg, 2–3 fokra húlt csak le a levegő.

Január 3-án este Juhász Róberthez utaztunk ki Szigethalomra, az előző este csapata így négyfőnyire bővült, észlelőhelyünk komfortosabb lett, egy háztető gerince mellé húzódva, egy teraszról meteoroztunk. Így se bírtuk sokáig, egyhuzamban legfeljebb fél órát észleltünk, majd be a meleg szobába! Észlelés közben kimaradozott a közvilágítás, aminek persze örültünk, hiszen jobb lett az ég, végül teljesen elsötétedett. Az ötször fél óra alatt összesen 55 rajmeteorot láttunk, a hajnalra várható maximumot azonban már nem, mivel kevéssel éjjel egy óra előtt teljesen beborult. Szépen hullottak a sporadikusak is, ezekből összesen 31-et láttunk, a legfényesebbeket Holl András észlelte, hosszú, sárga meteorokként érkeztek az Uma felől (valójában a Tau Ursae Maioridák tagjai lehettek). A viharos erejű szél Magyarországon is sok kárt tett. Hajnalban mi magunk is azzal szembesültünk, hogy nem jár a csepeli gyorsvasút, mivel vezetőkeiket leszaggatta az orkán.

Azóta sokszor volt szerencsém a Quadrantidákhoz, a legtöbb rajtagot 1982 januárjában sikerült észlelnem, Keszthelyi Sándorék társaságában, Pécs-Vasasról. Olyan szeles hidegben, mint 1976 elején, azóta se volt részem, igaz, ma már bölcsebb vagyok, ilyenkor inkább bent maradok a melegben.

Mizser Attila

Az NGC 6888, a Sarló-köd Kereszty Zsolt felvételén. 250/1000-es foto-Newton, átalakított Canon 80D fényképezőgép, ISO 1600. A felvétel RGB és H-alfa szűrőkkel készült, az össz-expozíciós idő 5,4 óra

Soponyai György olajpasztell festménye a július 25-i tűzgömbről (Meteor 2019 észlelőtábor)

Tűzgömb a Meteor 2019 észlelőtábor egén 2019. július 25-én 21:46 UT-kor. Bánfalvy Zoltán felvétele Canon EOS 5D fényképezőgéppel készült (Peleng 8 mm-es f/3,5-ös objektív f/4-en, ISO 800, 120 s expozíció)

A hónap képe

A Buborék-köd Majzik Lionel felvételén. A képzőzőt az NGC 7635 jelű emissziós köd uralja, benne a jellegzetes formájú Buborék-köd, amelyet a köd középpontjában található szuperóriás csillag csillagszele hoz létre. Balra fent az M52 látható, egyike a Cassiopeia látványos nyílthalmazainak